LAUSUNTO VALTIONEUVOSTON SELONTEOSTA KESTÄVÄN KEHITYKSEN GLOBAALISTA TOIMINTAOHJELMA AGENDA 2030:STA – KESTÄVÄN KEHITYKSEN SUOMI – PITKÄJÄNTEISESTI, JOHDONMUKAISESTI JA OSALLISTAVAKSI (VNS 1/2017 vp)

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Councililta (CLC) kirjallista lausuntoa Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kestävän kehityksen Suomi – pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja osallistavasti (https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+1/2017) ja asiantuntijamme on kutsuttu kuultavaksi 17.3.2017. Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa.

Hallituksen kansallinen Agenda2030-toimeenpano rakentuu kahden painopistealueen ympärille. Nämä painopisteet ovat **hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi**, sekä **yhdenvertainen, tasa-arvoinen ja osaava Suomi**. Selonteossa todetaan myös, että nämä kaksi painopistealuetta ovat vahvasti keskinäisriippuvaisia: toinen painopistealue ei toteudu ilman toista. Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi edellyttää panostamista osaamisen kehittämiseen ja muutoksen hallintaan yhteiskunnan ja ihmisten kannalta kestävästi ja oikeudenmukaisesti. CLC pitää valittuja painopistealueita erinomaisina.

Selonteossa kuvataan myös useita käynnissä olevia hankkeita ja toimenpiteitä liittyen Painopiste 1 – Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi toteutukseen sekä toimeenpanon keskeisiä politiikkaperiaatteita. Useat hankkeet ovat osittain päällekkäisiä ja kun huomioi myös EUsta tulevat politiikkapäätökset ja –ehdotukset, aihealue ja sen johtaminen on pirstoutunutta. Hankkeita kuvattu liitteessä 1.

Selonteko ehdottaa luvussa 3 toimeenpanon keskeisiä politiikkaperiaatteita; pitkäjänteisyyttä ja muutosvoimaisuutta, johdonmukaisuutta ja globaalia kumppanuutta ja omistajuutta ja osallisuutta. Näihin liittyen CLC ehdottaa, että Painopiste 1:n hankkeet ryhmitellään seuraavasti:

a. Suomen hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtääväksi kokonaisuudeksi, jossa tavoitteena tulisi olla hiilineutraalius vuonna 2045 maatalous- ja ympäristöministeri Tiilikaisen esille tuoman ajatuksen mukaisesti. Vuonna 2014 valmistuneessa Energia- ja ilmastotiekartta vuoteen 2050 – hankkeessa saatiin aikaan strategisen tason ohje matkalla kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Suomelta puuttuu edelleen yhteinen suunnitelma ja toimenpideohjelma siitä, miten tavoitteisiin päästään, toisin muin monilla muilla mailla.
b. Suomen hiilikädenjäljen kasvattamiseen tähtääväksi kokonaisuudeksi, jossa luodaan skaalattavia, kansainvälisiä ratkaisuja hiilineutraaliustransformaation tarpeisiin. T&K ja pilotointi hankkeitten lisäksi CLC ehdottaa kartoitusta ja sen pohjalta toimenpideohjelmaa, jonka tuloksena tehdään Suomi entistä houkuttelevammaksi uusille sekä koti- että ulkomaisille työllisyyttä ja vientiä edistäville cleantech-investoinneille. Kannustamme myös maakuntia, kaupunkeja ja kuntia tekemään puhtaitten ratkaisujen liiketoimintasuunnitelmat kestävän kehityksen tavoitteitten lisäksi (C.5).

Kohdassa C.8 ehdotetaan kansalaisten kannustamista vastuulliseen kuluttamiseen ja kansalaisuuteen. Tämä alue vaatii mielestämme erillisen toimenpideohjelman. Yksittäisten kansalaisten tekemien valintojen merkitys markkinoiden muokkaajina kasvaa koko ajan. Suomen kulutusperäisestä hiilijalanjäljestä 68 prosenttia syntyy kotitalouksissa. Tärkeimpiä kansalaisten vaikutusalueita ovat asumiseen, energiankäyttöön, liikkumiseen ja ruokailuun liittyvät valinnat.

Climate Leadership Council ry
c/o Sitra, PL 160 (Itämerenkatu 11-13), 00181 Helsinki

Puhtaat valinnat on tehtävä mahdollisimman helpoiksi. Lisäksi tarvitaan selkeämpää tietoa tuotteiden hiilijalanjäljestä sekä vähähiilisisiin valintoihin liittyviä kannusteita, koulutusta sekä mahdollisuuksia helppoon tiedon ja kokemusten vaihtoon.

Pitkäjänteisyyden, johdonmukaisuuden, muutosvoimaisuuden ja osallisuuden kehittämiseksi ehdotamme itsenäisen, korkean tason ohjausryhmän perustamista Ison-Britannian ja Ruotsin mallien mukaan. Transformaatio ilmastoneutraaliuteen on kymmeniä vuosia kestävä yhteiskuntaan laajalti vaikuttava projekti, joka edellyttää jatkuvaa, johdonmukaista ja pitkäjännitteistä työtä kantaen vaalikausien ja hallituskokoonpanojen yli. Ohjausryhmässä tulisi olla laajasti ilmastonmuutoksen hillinnän eri osa-alueiden asiantuntijoita. Ohjausryhmän ensimmäinen hanke voisi olla Suomen ilmastoneutraaliustoimenpideohjelman laatiminen, seurannan ja päivittämisen varmistaminen.

Helsingissä 16.3.2017

Jouni Keronen

Toiminnanjohtaja

Climate Leadership Council

p. 050 4534881